

Komentar programa DiEM25

Evropski NEW DEAL

Jože P. Damijan

University of Ljubljana

University of Leuven

Maj 2017

Struktura

1. Ključna sporočila Programa DiEM25
2. Evropski NEW DEAL
3. Komentar predlogov Programa
4. Skupna ocena

1. Ključna sporočila Programa DiEM25

- Grenke posledice politike varčevanja:
 - neprostovoljna podzaposlenost in neprostovoljne ekonomske migracije mladih
- Protekcionizem in ograje niso rešitev
 - “za ograjo” smo vsi na slabšem
- Aktivno oblikovanje predlogov ob neposlušnosti do establishmenta in priprava na dezintegracijo Evrope
- “Manj Evrope” in ne “Več Evrope” je v sedanji situaciji pravi odgovor
 - najprej stabilizacija, okrevanje in večja nacionalna suverenost
- Opcije:
 - A: postopna dekonstrukcija EU, žametna ločitev in vrnitev nacionalnih držav ?
 - B: odprta, federalna pan-evropska demokracija ?
- DiEM25’s European New Deal (“Plan A for Europe”)
 - Stabilizacija in civilizacija EU

2. Evropski NEW DEAL

4 osnovni MOTIVI:

1. OSNOVNE DOBRINE ZA VSE

- Pravica do osnovnih pravic, plačanega dela, spodobnega socialnega stanovanja, izobrazbe in zdravstva

2. PREUSMERITEV PRESEŽNEGA PREMOŽENJA V ZELENE NALOŽBE

- Zelene in vzdržne naložbe
- Ne spodbujanje konkurenčnosti med EU državami, pač pa povečevanje produktivnosti zelenih sektorjev povsod

3. DELITEV DONOSOV NA KAPITAL

- Delitev dividend od digitalizacije in avtomatizacije

4. MAKROEKONOMSKI MENEDŽMENT VZETI IZ ROK TEHNOKRATOV

- Vrnitev makroekonomskega menedžmenta nazaj v roke izvoljenih suverenov

2. Evropski NEW DEAL

6 NALOG:

1. UKROTITEV FINANC

- Regulacija bank in uvedba javne platforme za digitalni plačilni sistem

2. REŠITEV EVRSKE KRIZE

- Konec samouničujoče politike varčevanja znotraj obstoječih pravil
- Povrnitev nacionalne suverenosti in minimiziranje stroškov dezintegracije v primeru “nesreče”

3. OKREVANJE, UTEMELJENO NA ZELENIH NALOŽBAH

- Povezava centralno-bančnih operacij z javnimi investicijskimi programi

4. PODPORA “ZALEDJU”

- Z namenom preprečevanja prisiljenih migracij

5. PANEVROPSKA KOORDINACIJA MONETARNE, FISKALNE IN SOCIALNIH POLITIK

- Za optimalno okrevanje

6. NAČRTOVANJE POST-KAPITALISTIČNE EVROPE

- Demokratizacija ekonomske sfere in “Univerzalna temeljna dividenda” (UTD)

3. Komentar

1. UKROTITEV FINANC

- Regulacija bank
 - Ideja še ni razdelana,
 - Načelne usmeritve so standardne (NPL, macroprudential okvir)
 - Konec “regulatornega monopola” nad bankami in uvedba “institucionalnega pluralizma” ?
 - Nejasno
- Uvedba javne platforme za digitalni plačilni sistem
 - Poceni konkurenca bančnemu plačilnemu prometu
 - Omogoča lažje plačevanje davkov in kompenzacije med dolžniki in upniki
 - Omogoča lažje zadolževanje države neposredno od davkoplačevalcev (mimo trga obveznic)
 - Državi daje večji fiskalni prostor in potencialni nov vir za financiranje investicij
 - Zavarovalna polica v primeru razpada EZ
- Korak do digitalne valute
- Uvedba neposredne kontrole nad državljanji in njihovim denarjem
- Ključni problem je izguba osebne svobode pred državo (Orwelovsko 1984)

3. Komentar

2. REŠITEV EVRSKE KRIZE

5 Politik:

- Javni digitalni plačilni sistem
- Reševanje bank absolutno v domeni ESM (ne povečuje javnega dolga)
- Omejen program konverzije dolga v ECB obveznice (do 60% BDP)
- Okrevanje, utemeljeno na investicijah in konvergenčni program
 - EIB/EIF izdata obveznice v višini 5% EZ BDP za financiranje infrastrukturnih projektov, start-upov etc. v celotni EZ (ECB odkupi obveznice v okviru QE programa)
- Socialni solidarnostni program – financira dostop do osnovnih dobrin

- Ponavljanje ukrepov iz drugih nalog
- Ali je to izvedljivo znotraj obstoječega institucionalnega sistema ?
- Mar ni že “too late” za te ukrepe ?

3. Komentar

3. OKREVANJE, UTEMELJENO NA ZELENIH NALOŽBAH

- Povezava centralno-bančnih operacij z javnimi investicijskimi programi
- Dobra ideja: “crowd-in” zasebnih sredstev
 - Ob izpadu zasebnih naložb država organizira sheme naložb v zelene sektorje po načelu participacije državljanov
 - Prostovoljna participacija, ne gre za povečanje davkov ali deficita
 - Angažiranje zasebnih prihrankov prek izdaje javnih obveznic
 - Garancija vrednosti prek povezave s programom QE
- Vendar: zakaj zgolj na EU ravni? Zakaj ne tudi na nacionalni ravni?
- Na nacionalni ravni:
 - Angažiranje digitalne plačilne platforme za zbiranje invest.sredstev
 - (uporaba presežne likvidnosti v sistemu, za katero jamči CB)
- Prioritete: “zelena tranzicija” (energija)
 - kaj pa infrastruktura?

3. Komentar

4. PODPORA “ZALEDJU”

- Z namenom preprečevanja prisiljenih migracij
- Skupen EU sklad proti revščini
 - Po vzoru ES Food stamps programa
- Stanovanjski program
 - Investicije v stog socialnih stanovanj
 - Zaščita domov pred zaplembami
 - pravica ostati v nepremičnini ob pošteni najemnini, renegociacija kreditnih pogodb
- Program zaščite služb
 - Pravica do dela v domači državi / skupnosti za dostojno plačo
 - Javni in neprofitni sektor; prostovoljna odločitev
- Financiranje
 - seigniorage (profiti od QE operacij)
 - enotni davek na CO2 izpuste
 - posebni davek na ekscesivno rabo zemljišč podjetij

3. Komentar

5. PANEVROPSKA KOORDINACIJA MONETARNE, FISKALNE IN SOCIALNIH POLITIK

- Potrebna koordinacija politik za doseg optimalnih rezultatov
- Vendar: brez konkretnih predlogov
- Kako to doseči v obstoječem institucionalnem sistemu koordinacije politik (SGP, Fiskalni pakt), neodvisne CB (ECB), “izgubljene” EK ?
- Mar to po definiciji ne pomeni koordinacije v skladu z interesi dominantne države / držav ?

3. Komentar

6. NAČRTOVANJE POST-KAPITALISTIČNE EVROPE

- Ne za UTD, financiran iz davkov
- Namesto tega “Univerzalna temeljna dividenda” (UTDi)
 - Financirana prek % delnic pri vsakem tehnološkem IPO
 - Ni vezana na socialne transferje
- Vendar: EU ni US, ni veliko tehnoloških gigantov, nastalih iz start-upov

4. Skupna ocena

- Dober in zanimiv program
 - Komplementaren programom sodobnih političnih strank
 - Vendar politično naiven

- **Vendar:**

1. Manjka politična dimenzija

- Kdo bo to implementiral ?
- Gibanje nacionalnih podružnic DiEM, ki kandidira na EU volitvah ?
- Kakšne so možnosti v obstoječi 3-blokovski politični strukturi EU parlamenta?

2. Je demokratizacija EU možna / izvedljiva znotraj obstoječega institucionalnega sistema ?

- Ni realistično
- Rodrikova trilema: demokracija, suverenost in skupna valuta niso možni v istem sistemu

3. EU in slabo dizajniran evro nista kompatibilna

- Za obstanek EU je potrebno žrtvovati evro
- Vrnitev nazaj na “staro delujoče stanje” (pred 1999)
 - pred evro
 - pred liberalizacijo kapitalskih tokov
 - zgolj enotni gospodarski prostor